

Kaunokirjallisuuden Finlandia-ehdokkaiden julkistustilaisuus 7.11.2024

Palkintolautakunnan puheenjohtaja Kari J. Kettulan puhe

Olen ollut kaunokirjallisuuden Finlandia-palkintolautakunnan puheenjohtajana aiemmin 29 vuotta sitten, vuonna 1995. Silloin elettiin toisenlaista aikaa. Suomi oli nousemassa lamasta ja liittyi Euroopan unioniin. Ilmassa oli varovaisen optimismin tuntua.

Samaa turvallista mielialaa oli myös kulttuurin alueella. Opetusministeriön kansliapäällikkönä oli pitkään (1972–1994) ollut legendaarisena Suomen sivistyselämän kehittäjänä tunnettu Jaakko Numminen. Maassamme lukutaito oli vielä hyvällä tasolla sekä kirjasto- ja kirjakauppaverkko toimivassa kunnossa. Kirjailijoiden apurahajärjestelmää kehitettiin edelleen.

Tämä optimistinen mieliala heijastui myös kirjallisuuteen. Vuonna 1995 Finlandia-palkinto luovutettiin kirjailija Hannu Mäkelälle Eino Leinin elämästä kertovasta teoksesta Mestari ja Finlandia-palkintoehdokkaiden joukossa oli muun muassa kirjailija Sisko Istanmäen humoristinen kirja Liian paksu perhoseksi, joka sai vielä samana vuonna Kiitos kirjasta -palkinnon.

Nyt elämme epävarmempaa aikaa kuin silloin. Ilmastomuutos kiihtyy, on sotia ja laajenevan sodan uhkaa. Hyvinvointivaltiot natisevat ja maailman tulevaisuus näyttää olevan tummien pilvien peitossa. Tämä heijastuu myös kulttuuriin, kirjailijan työhön ja kirjallisuuden sisältöihin. Vanhoja vahvoja rakenteita puretaan poliittisten suhdanteiden mukaan. Lukutaito heikkenee ja myös puheet kirjan kriisistä lisääntyvät. Uusia Jaakko Nummisia ei ole ainakaan vielä valitettavasti näkyvissä.

Suomen Kirjasäätiö valitsi keväällä kaunokirjallisuuden Finlandia- palkintolautakunnan, johon kuuluvat puheenjohtajana emeritus ohjelmapäällikkö Kari J. Kettula ja jäsenenä emerita myymäläpäällikkö Anne Ikonen, toimittaja Annika Hällsten, lehtori Monja Kataja sekä laulaja, lauluntekijä Lydia Lehtola.

Valintalautakunta luki ja arvioi kaikki sille lähetetyt kirjat. Todettiin, että kirjavuosi on ollut hyvä; lukijoille on tarjolla suurta proosaa ja pieniä helmiä. Kirjan kriisienkin keskellä kirjallisuus elää, se muuttuu ja voi saada myös synkkiä ja rajoja rikkovia sävyjä. Tämän vuoden kirjasatoa rikastuttavat eri kulttuuri-taustoista olevien kirjailijoiden teokset sekä uuden kotimaisen kirjailijakunnan voimakas nousu.

Vuoden 2024 kirjasato on ollut siinä määrin hieno ja laaja-alainen, että raadin valintatyö ei ole ollut helppo. Ehdokaskirjoista olisi voinut saada muitakin ehdokkaaksi sopivia kirjakuusikkoja. Jokainen kirjalista on aina tulos paitsi vuoden kirjoista myös valintaraadista.

Kiitokset valintalautakunnalle keskusteluista ja arvioinneista sekä pääsihteeri Elina Lahdenkaupille lautakunnan työskentelyedellytysten hyvästä järjestämisestä. Esitämme kuuden kirjan listamme Finlandia-palkinnosta päättävälle näyttelijä Alma Pöystille – ja myös lukevalle yleisölle torstaina 7.11.2024.

Lukutaito on ajassamme yhä enemmän myös eloonjäämistaito. Ostakaa, lainatkaa ja lukekaa kirjoja. Lukeminen kannattaa aina.